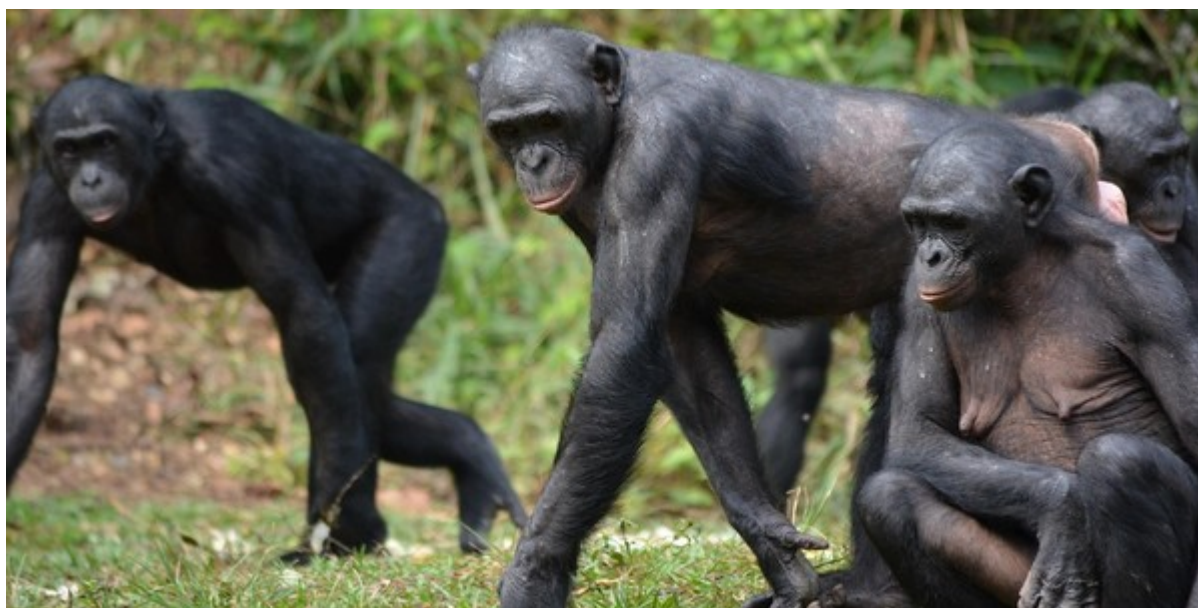

Solidarność samic bonobo zapewnia im wysoką pozycję

30 kwietnia 2025

Samice i samce bonobo łączą nietypowe stosunki. To samice decydują kiedy i z kim uprawiają seks. To one zwykle kontrolują zasoby najcenniejszego pokarmu, na przykład świeżo upolowane zwierzę. One jedzą, a samce czekają na swoją kolej. Tymczasem samce bonobo wcale nie są tak łagodne, jak się powszechnie uważa. Ubiegłoroczne badania pokazały, że trzykrotnie częściej niż szympansy angażują się w agresywne zachowania. Jednak ich agresja nie jest skierowana przeciwko samicom.

Samce bonobo są większe i silniejsze. Zatem jak niemal u wszystkich ssaków, u których samce mają przewagę fizyczną nad samicami, społeczności bonobo powinny być zdominowane przez płęć męską. Tak jednak nie jest.

Dotychczas nie wiadomo, dlaczego tak się dzieje. „Istniały konkurujące ze sobą hipotezy, ale żadnej z nich nigdy nie przetestowano na dziko żyjących bonobo” – mówi Bartara Fruth z Instytutu Zachowania Zwierząt im. Maxa Plancka, która od 30 lat prowadzi badania nad bonobo w stacji badawczej LuiKotale.

Teraz Fruth we współpracy z Martinem Surbeckiem i innymi naukowcami opublikowała na łamach „Communications Biology” pierwsze dowody, wyjaśniające zagadkę bonobo.

Badania pokazały, że samice bonobo tworzą koalicje, by zdominować samce. W aż 85% przypadków gangi samic zostały utworzone po to, by zdominować samce, zmusić je do posłuszeństwa i w ten sposób ustalić hierarchię w grupie. „O ile wiemy, to pierwszy przypadek solidarności samic, którego celem jest odwrócenie warunków – w sposób naturalny preferujących samców – w celu zmiany struktury siły typowej dla wielu społeczności ssaków. To niezwykle obserwować samice, które dzięki wzajemnemu wsparciu, aktywnie wzmacniają swoją pozycję społeczną” – mówi Surbeck.

Naukowcy od 30 lat zbierają dane od sześciu społeczności bonobo zamieszkujących Demokratyczną Republikę Kongo. W tym czasie odnotowano, między innymi, 1786 konfliktów pomiędzy samicami a samcami. Aż 1099 zakończyło się zwycięstwem samic. Analiza tych konfliktów i innych danych społecznych oraz demograficznych pokazała, jakie czynniki stoją za „żeńską siłą” w społecznościach bonobo. „Konflikty można wygrywać albo będąc silniejszym, albo mając przy sobie przyjaciół, albo też posiadając coś, co druga strona chce, ale nie może tego wziąć siłą” – wyjaśnia Surbeck.

Dorośle samice w społecznościach bonobo pochodzą z zewnątrz. Nie są one połączone więzami krwi, nie wychowywały się razem. Zatem odkrycie, że łączą je głębokie więzi i współpracują ze sobą, by dużym zaskoczeniem. Koalicje samic nie powstają często, ale gdy już się tworzą, robią wrażenie. Pierwszą oznaką ich powstania jest krzyk tak głośny, że człowiek musi zatykać uszy, by go znieść. Nie wiadomo, co jest bezpośrednim impulsem do utworzenia koalicji. Takie sojusze powstają bowiem na sekundy przed przystąpieniem samic do działania. Gdy na przykład zauważą, że samiec chce skrzywdzić młode. Na samca rzuca się wówczas cała grupa głośno krzyczących samic. Czasem taki atak może skończyć się śmiercią samca. „To dzika

demonstracja siły. Od razu wiadomo, dlaczego samce bonobo starają się nie przekraczać pewnych granic” – mówi Fruth.

Uczni zauważyli, że nie mają tutaj do czynienia z prostą dominacją samic, obraz społeczności bonobo jest bardziej skomplikowany. Pomimo tego, że samice wygrały 61% konfliktów i zdominowały 70% samców, nie jest tak, że zasadą jest, iż dominują. Ich pozycja jest zróżnicowana w różnych społecznościach. „Bardziej precyzyjnym opisem stosunków u bonobo jest stwierdzenie, że samice mają tam wysoki status, a nie niepodważalną dominującą pozycję” – wyjaśnia Fruth.

Tworzone przez samice sojusze to zapewne tylko jeden z mechanizmów, za pomocą których podnoszą one swoją pozycję. Innym może być ukryta owulacja, która zmienia relacje między płciami. Gdy okres płodny nie jest dla samca od razu widoczny, przewagę zyskują ci, którzy pozostają w pobliżu samic, niż ci, którzy próbują przymusić je do rozmnażania. Ta i inne hipotezy będą przedmiotem przyszłych badań.

Autorstwo: Mariusz Błoński

Zdjęcie: [tsauquet](#) (CC0)

Na podstawie: MPG.de, [Nature.com](#)

Źródło: [KopalniaWiedzy.pl](#)